

Løsninger til kapitel 4: Den offentlige sektor

4.1.

Skatter og afgifter er i procent af BNP sammenlagt højest i lande som Danmark, Sverige og Frankrig, og lavest i USA. I førstnævnte lande er befolkningens velfærdsudgifter (til hospitaler, sundhed, skoler, uddannelser mv.) i meget høj grad finansieret af skatter og afgifter, mens man fx i USA i højere grad har forsikringsbaserede disse ydelser. Lægges disse forsikringsydelser til skatterne vil forskellen mellem landene ikke være så stor.

4.2.

Arbejdsløshed: Lavere skatter kan føre til større rådighedsbeløb hos borgerne og dermed større forbrug, hvilket vil give øget efterspørgsel efter arbejdskraft og dermed mindre arbejdsløshed.

Betalingsbalance: Det forøgede forbrug øger efterspørgslen efter udenlandske varer, hvorved betalingsbalancen forringes.

Statsgæld: Det lavere skatteprovenu medfører behov for øget statslån, hvorved statsgælden forøges. Større statsgæld er ensbetydende med udstedelse af flere statsobligationer, hvorved renten stiger.

Konkurrenceevne: Den forøgede efterspørgsel og lavere arbejdsløshed kan føre til højere lønninger og omkostninger i øvrigt for virksomhederne, hvilket igen kan føre til højere priser og dermed lavere konkurrenceevne.

Forklaringen på forskellen i beskatningen i Danmark og Tyskland:

I Tyskland finansieres en væsentlig del af sygehusudgifterne gennem bidrag fra arbejdstagere og arbejdsgivere.

4.3.

Lavere selskabsskatter kan være tænkt som en motivation for at udenlandske virksomheder vil investere i danske arbejdspladser, og at danske virksomheder i øvrigt vil have mulighed for at øge deres konkurrenceevne. Effekten skal dog ses i relation til niveauet for andre landes selskabsskatter.

4.4.

En fordel vil være, at virksomheder og borgere ikke fraflytter lande med høje skatte- og afgiftsniveauer til lande med lave skatte- og afgiftsniveauer – og dermed påvirker aktivitetsniveauet negativt i lande med høje skatte- og afgifter. En ulempe kan være, at nogle lande (i forhold til andre), der har et behov for en fremgang ved at kunne sænke skatte- og afgifterne, nu ikke har denne mulighed mere.

4.5.

- a) Årsagen til ønske om at øge udgifterne:
Ønske om at skabe større efterspørgsel, forbrug og forbedre beskæftigelsen.
- b) Den samlede virkning af de øgede udgifter.
Forudsat at $s=0,2$ og $m=0,3$ vil udgiftsførøgelsen på 50 mia. kr. være på 100 mia. kr. ($50/0,2+0,5$)
- c) Andre forhold med betydning for beregnede multiplikatorvirkningen:
Forudsætningerne for størrelserne af s og m kan diskuteres i forhold til virksomhedernes og forbrugernes forventninger til fremtiden. Har man dårlige forventninger til fremtiden vil opsparingen måske være større end antaget, hvorved effekten af statens øgede udgifter bliver mindre. Har man store forventninger til fremtiden, vil importen måske blive forøget, hvilket vil påvirke effekten negativt.

4.6.

- a) Blandt lande med høj statsgæld er Grækenland og Italien. Omvendt har fx Danmark og Sverige lave statsgæld. Årsagerne er bl.a. landenes førte finanspolitikker, der i Grækenland og Italien har været ekspansive og mere kontraktive i Danmark og Sverige.

b) Lande med permanent høj vækst i økonomien:

Hvis en høj statsgæld bliver anvendt til vækstbaserede aktiviteter, behøver den høje statsgæld ikke at have negative effekter. Gælden er blevet i så fald blevet brugt til effektivisering af samfundet. Og det har givet vækst i samfundet.

Lande med permanent lav vækst i økonomien:

Hvis gælden bliver "spist" op ved fx blot at ansætte flere i det offentlige uden tanker for at aktiviteterne skal give et afkast i form af fx effektiviseringer, så vil en høj statsgæld være uheldig. Man vil have svært ved at tilbagebetale den.

c) Der bliver udstedt flere statsobligationer, hvilket betyder at udbuddet måske bliver større end efterspørgslen, hvorved renten på gælden stiger.

4.7.

Spørgsmålene kan besvares med udgangspunkt i figur 4.3 (Virkninger af en ekspansiv og en kontraktiv finanspolitik) i lærebogen side 111 samt figur 4.10 (Statsfinansernes langsigtede virkninger på økonomien) side 121 i lærebogen.

4.8.

Årsagerne til, at staten frasælger sine selskaber:

Staten opnår en hurtig indtægt, hvilket kan ses som gavnligt for statsfinanserne (se figur 4.10). Derudover kan politisk/ideologiske overvejelser spille ind (at staten ikke skal drive virksomheder).

Betydning for statsfinanserne:

På kort sigt gavnligt, se ovenfor. På længere sigt kan salgene tænkes at være genstand for mistede indtægter. Dertil kommer, at man måske ikke vil have samme mulighed for kontrol.

Betydning for beskæftigelsen i Danmark:

Køberne har ikke nødvendigvis de samme samfundsrelaterede hensyn at tage som staten har. Køberne kan ud fra deres forretningsmodeller nogle gange have en fordel ved helt eller delvist at sælge virksomhederne videre, eller måske nedlægge dem. I så fald vil det gå ud over beskæftigelsen i Danmark. I andre tilfælde kan køberne se fordele i at udvikle virksomhederne og dermed skabe nye arbejdspladser.